

**Косяк О. М.**

Волинський національний університет імені Лесі Українки

**ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ІНТЕРКУРС В ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ  
РОМАНА ІВАНИЧУКА**

*У статті засвідчено публіцистичний інтеркурс, що з найдавніших часів «прошиває» не тільки тексти пра- та сучасної журналістики, а й белетристику і наукову літературу. Визначено його ознаки: фактичність, девальвація образності, критичність, актуальність, оперативність, брендинг, наявність експертиз, ідеологізм, ораторство, збір зовнішньої інформації за допомогою спостереження, інтерв'ювання, вивчення документів та джерел тощо. З'ясовано, якщо присутня хоча б одна з ознак, – мистецький витвір втрачає органіку й трансформується у явище журналізму. Для царин художньої творчості публіцистичність не бажана (принаймні, на рівні напрямів та стилів романтичного, а не реалістичного спрямування), для масової комунікації – навпаки – промовиста й визначальна. В усіх випадках публіцистичний дискурс неминуче потрапляє під цензуру. Наголошено: на перший погляд здається, що наскрізна публіцистичність – маркер інформаційного простору недемократичних систем, приміром – соціалістичних. Однак він присутній у будь-яких ідеологічних ситуаціях (в контекстах воєн, революцій, протестів, майданів тощо – часто національно-визвольного характеру).*

*У розвідці (за допомогою контент-аналізу текстів, фіксації, моделювання й порівняння публіцистичних стратегій) доведено, що проза Романа Іваничука 70–90-их рр. минулого століття виразно публіцистична (однак, як це не парадоксально, й не менш образна). І якщо для втілень радянської доби це очікувано, то для історичної (романтичної) прози – ні. Продемонстровано, що у ранніх новелах письменник експериментує: виносить на розгляд пекучо сучасні проблеми (стійкості, екології, свободи тощо), випробовує характери, задіює велику кількість дискусій та автокомунікацій, вводить у текст факти, суспільні настрої, експертизи. В історичній прозі (матеріал для написання якої – архівні дані) акцентує ораторство, ідеологічні наративи, відверту пропаганду.*

*Заборонений та витлучений з усіх фондів роман «Мальви» («Яничари») приніс Р. Іваничукові визнання й шалений потік офіційної критики, оскільки сюжет чітко «наклався» на радянську систему, «засвітив» усі її вади й спрогнозував неминучий крах. Афористичні промови головних героїв відразу «порізалась» на цитати і стали крилатими. Попри жорстку цензуру й заборону на двадцять літ «Журавлиного крику», з 1976 по 1994 рр. вийшли ще сім романів. Публіцистичний дискурс в кожній із книг ускладнювався: від ораторських промов, оприлюднення винаходів та наукових теорій – до альтернативних висвітлень сакральних тем. Насамкінець зазначено, що високий рівень естетики й комунікації творів Р. Іваничука дає підстави для переосмислення якостей та можливостей публіцистичного дискурсу.*

**Ключові слова:** публіцистичність, інтеркурс, Роман Іваничук, актуальність, цензура.

**Постановка проблеми.** Публіцистичність – наскрізний інтеркурс, що наділяє дискурси і тексти аспектом суспільної важливості та актуальності. Публіцистичний витвір більш критичний, ніж естетичний, пекучо теперішній (оперативний та насущний), або ж – «прошитий» світоглядними позиціями. Публіцистичними слід вважати тенденційні белетристику, малярство, фотографію, архітектуру (перформанс загалом), ужитковість тощо, і навіть – популярну науку. Ключові ознаки інтеркурсу: швидке інформування, експертиза подій та фактів, маніпулятивність, фактичність,

брендинг й практична спрямованість, ораторство, часткова або цілковита втрата образності та естетизму, пропаганда [13, с. 150–152].

У публіцистичному витворі присутній хоча б один з перелічених критеріїв. Чим їх більше, «тим менше твір є «собою»: оповіданням, картиною, театальною виставою тощо і більше нарисом, плакатом, репортажем» [13, с. 151]. Підґрунтям трансформованих текстів стає актуальна дійсність, матеріалом – дані, зібрані за допомогою трьох універсальних методів журналізму: інтерв'ю, спостереження, вивчення документів та джерел. Щоб

написати «Юдейські війни», «Історію» та стати виразниками й творцями нових громадянських позицій, Геродот і Флавій брали реальну участь в баталіях й контактували зі свідками. Специфічний фактор, що об'єднує зазначену творчість й надає їй суспільної гостроти, – цензура (контроль над змістом та поширенням інформації), тому публіцистичний дискурс в усі часи найбільше потерпає від контролю, санкцій та заборон.

Найпростіше відслідковується публіцизм в інформаційних просторах диктатур та соціалістичних режимів. В Україні – це, звісно, радянська доба. Але він (хоча й із протилежним знаком) присутній і часи революцій, воєн, майданів і просто на стику ідеологій, коли письменники стають голосом народу та прагнуть безпосереднього впливу на хід історичних подій. Творчість від цього втрачає (хоч й не так багато, як, приміром, від впливу тотальної пропаганди), а система комунікації набуває, засвідчуючи те, що не потрапляє в засоби масової інформації.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Творчість Р. Іваничука не досліджена. Вочевидь, тому, що великою мірою публіцистична – «не вкладається» у функціональні напрями та стилі й не надається до літературознавчих маркувань. Тому окремі, датовані межею тисячоліть, студії М. Ільницького, М. Слабошпицького, В. Яворівського, М. Жулинського, О. Слин'овської, Н. Бічуї та С. Андрусів і досі лишаються актуальними, як і деякі вибрані тексти Іваничука, що ніколи не перевидавались (або публікувались тільки в літературних часописах) і, не виключено, що потерпали від купюр.

**Постановка завдання.** Вплив публіцистичного інтеркурсу на літературний процес також ще не досліджено. Мета нашої розвідки за допомогою контент-аналізу прози Р. Іваничука, фіксації, моделювання й порівняння його публіцистичних стратегій відслідкувати, як виникає та поступово розгортається у розлозі масиві текстів 70-90-их років студіювання визначальної для усієї творчості письменника теми – національного самовизначення.

**Виклад основного матеріалу.** Сюжети майже усіх новел Р. Іваничука розгортаються в двох часових вимірах: минуле-спогад в обрамленні сучасного, а персонажі з'ясовують стосунки не тільки між собою, як з ідеями («схрещують шпаги у полеміці», а тоді, «випробовують слово винятковою ситуацією») й, «дискусуючи, мають на оці, головню, читача» [2, с. 22]. Тому високохудожній (інколи навіть – понадміру) стиль Р. Іваничука

часто нагадує масмедійний (із пересторогами, експертизами, закликами тощо).

Заборонене й цензоване у 70-80-их роках на теренах Радянського Союзу поволі «піднімає голову» в новелах «Доктор Бровко», «Відплиття на острів Цітеру», циклі «По живлющу воду» (що став предтечею роману «Журавлиний крик»). Досліджуючи характери й учинки, Роман Іваничук виступає водночас у ролі психолога, філософа й прискіпливого соціолога, але ніколи не робить безапеляційних висновків: читачам, як і героям, лишається право на вибір. Вже на сторінках ранніх новел (наче у прямому ефірі чи на шпальтах газет) герої міркують: що є справжнім у житті? Може, страх? Але ж більше, ніж страху, людина боїться вчинити щось негідне. А сумління, «хіба це не батіг страху перед самим собою? Ні, сумління – це сторожа, а не страх», – каже героїня повісті «На перевалі» [9, с. 257]. І врешті всі учасники «розмовного шоу» приходять до висновку, що справжнім є стан людини в момент небезпеки. Саме такі хвилини й фіксує Іваничук. На цих моральних позиціях стоїть і Горда з оповідання «Прут несе кригу». Під час переправи може статися будь-що: дрюк зламається, жили перервуться... Тоді він зубами триматиме шнур, але досягне берега, бо це «його люди, його ріка, його земля» [9, с. 67].

У творчому спадку Р. Іваничука чи не вперше на теренах радянської України постає й найпекучіша (особливо після чорнобильської катастрофи) проблема стосунків людини і природи. Приміром, в оповіданні «Відплата», де природа «відраховує» сповна за сподіяні добро і зло: орел, що втратив пару, кричить, благаючи допомоги, як людина. З цим криком до героя оповідання вперше приходять відчуття мертвоти пустелі. І він розуміє, що вбив не птаха, а щось світле й живе у собі («загортав ногою ту цятку крові, що залишалась на снігу чи болоті, наче ховав її перед власним сумлінням» [9, с. 375]). Контур згорбленої тужливої птиці відтоді стає для нього символом праведної помсти ввіреного людині, але підступно знищеного багатства світу. Більшість новел Іваничука так і завершуються заанімілими «живими картинками», наче перетворившись в камінь Овідієвих метаморфоз – увіковічених свідчень злочину, що не допускають жодних виправдань.

Найбільш дражливо сучасним виявився роман «Мальви» (до цензури – «Яничари»), який вийшов у розпал чергової хвилі радянських репресій 1968 р., що не оминули й Р. Іваничука: у 1949 р. його «за антирадянську діяльність» виключили з львівського університету й мобілізували до вій-

ська в Азербайджан, а ще раніше – у 1944 р. заарештували й відправили в табори ГУЛАГу «на вічне поселення» старшого брата Євгена (воїна Української повстанської армії), до котрого Роман їздив на побачення й отримав нагоду зафіксувати соловецькі могиляники та катівні.

«Мальви» відразу накликали на голову автора не тільки шалену популярність, а й громи та блискавиці офіційної критики (інкримінували спотворення історії, спекулятивні інтерпретації подій, відсутність чіткої класової позиції тощо). «Залпи такого канцеляриту, – як згадує М. Слабошпицький, – супроводжували ім'я Романа Іваничука в пресі» [14, с. 5], зробивши його негативним прикладом опального історичного романіста. Твір повсюдно вилучали з книгарень, архівів, бібліотек. І навіть палили (як у темні віки на вогнищах інквізиції). Так радянським письменникам давали чітко зрозуміти, що інтерес до національної історії злочинний, а «сповідь перед світом ніколи не минає безкарно» [3, с. 126]. Однак роман несподівано став бестселером і, «в обхід офіціозу», вже промовляв цитатами: «вільний лиш той, хто не скорюється» [5, с. 7], «ми мусимо усвідомити гріховність рабства, бо неусвідомлений раб залишається ним і на волі» [7, с. 148]. «Розмови з мудрецами більш потрібні царям, ніж царські милості – мудрецам» тощо [11]. Таким чином публіцистичний дискурс роману підніс національну ідею на рівень масової свідомості.

За спостереженнями М. Ільницького, основна лінія динаміки романістики Іваничука – прагнення зафіксувати історичний момент, у якому минуле й сучасне виступають як ланки складного безперервного цілого, завдяки чому на зміну панорамному й батальному зображенню приходить прагнення філософського осмислення подій [12, с. 103–140], одягнених у форму легендарної притчі про любов до рідної землі, яка карає за зраду й нагороджує за вірність. Між іншим «Мальви/Яничари» «публічно» відкрили судовий процес за звинуваченнями у відступництві. Через двадцять років (1994 р.) його закріє нарис «Ренегат».

Традиційно для більшості історичних романів у «Мальвах» символом духовності (загальнолюдської моралі), совістю епохи та провідником у лабіринті подій постає оратор – співець-оповідач мандрівник Омар. Однак, на відміну від ustalених стратегій «прозрілих» радянських письменників (на кшталт О. Гончара, П. Загребельного тощо), він – репрезентант не підневільного народу, а якраз поневолювача, що автоматично

ставить великий знак питання. На додачу до низки загадок – саме його промовою й розпочинається роман: «Хто винен, що став мій народ носієм зла і неволі? В тебе є сьогодні влада і ти сваволиш. Хто ж захистить тебе від божої помсти, коли вона гряне? А прийде [10, 12]»...

Отож вже з першої сторінки автор не дає читачам сподіваної можливості «впасти у замилювання». Далі він паралельно зображує актуальний стан двох політій: кримсько-татарської та української (у складі Речі Посполитої), які, в плані державотворення та громадського порядку, мало чим відрізняються – скрізь панують сум'яття й відступництво, тільки не рівноцінні: Україну зраджують поневолі, здебільшого несвідомо та під натиском, Туреччина ж потерпає від внутрішніх чвар, що точаться довкола престолу (там переважають дволикість, підлабузництво та самовпевненість тупих володарів). Усі ці фактори фіксуються у вигляді дискусій та промов, що вільно проєктуються на актуальний стан України другої половини ХХ ст. Ось, приміром, міркування Меддаха Омара: «Народ, що не поклав міцних основ своєї власної цивілізації, повинен бути сам із собою. Та коли він прагне розвиватися за рахунок інших, станеться щось зовсім протилежне: підкорені народи міцніють, панівні ж вироджуються [10, с. 144]». Безумовно, для радянської системи це був «ніж у серце».

Однак історію, як зазначає Р. Іваничук, творять не володарі, чи їх придворні, і не натовпи, а народ, що протестує. «Заколотники, які думають головою Омара, не банда, а поважна сила [10, с. 175]». І саме вона – сутність нації. А ще митці, що залишають думи свої «в живучій пісні, в химерному розписі на вазі, у капітелі мармурової колони [10, с. 170]». Це вони репрезентують світові народ й спокутують перед ним вину нищих духом людей. Для тогочасної ідеологічної ситуації подібні вислови були «квитком» на Соловки (однак Роман Іваничук вже там був, тому сприймав «перспективу» як даність).

Рівноцінними благородству й мужності східних мудреців постають лицарі українського козацтва, хоча їх діяння й учинки вельми дискусійні: дається взнаки «беатифікація» Богдана Хмельницького як речника дружби народів на теренах СРСР. На цілковите розвінчання «героя» Р. Іваничук не наважується, однак «потрібні» акценти розставляє: «Там торгують нашими братами й сестрами, – міркує гетьман, – а ми йдемо в це осине гніздо просити допомоги, щоб забезпечити собі тил, щоб не вдарили поганці в наші спина... І стискати мусимо нашу лють і біль у жменях [10, с. 187]».

Присутні в романі й ліричні роздуми про місце України у світовій історії. Про те, що розплата за приниження і зраду буде великою: століття неволі, ганебний час байдужості, уярмлені діти, прокляті власним народом пророки й вожді та канули в Лету національні герої... «Далеко, дуже далеко нам до національної монолітності, – зазначить ще тридцять років потому у «сповіді» «Благослови, душе моя, Господа» Роман Іваничук, бо ж скільки українців з'яничилося (у XX столітті), і не думайте, що це лиш русифікація, полонізація, або англізація, яничарство – то і байдужість, ситість, аполітичність [5, с. 28]» (якби окреслені розмисли потрапили в роман, то він би точно ніколи не побачив світу).

У наступних після «Мальв» («Яничар») творах все більше реальних історичних постатей (вочевидь, відкрилися архіви), але цікавлять вони автора не біографією, а оточенням, фактичними реаліями, які їх породили. В об'єктиві дослідника формування суспільної свідомості, проблематика епох. За спостереженнями М. Жулинського, твори Іваничука засвідчили переорієнтацію історичної прози з ілюстрування на символічне осмислення й узагальнення моральних і духовних уроків історії в проекції на сьогодишню (80-і роки минулого століття – О. К.) культурно-духовну ситуацію [4, с. 206]. Безумовно, озвучення актуальних проблем – одна з найчільніших репрезентацій публіцистичності.

Зібрання дванадцяти творів Р. Іваничук називає «Меч і мисль» (саме «і», а не «чи»). Як і наступний (згодом перейменований на «Журавлиний крик») роман, який, повторивши долю попередника, потрапив під цензуру й пролежав у спецфондах більше двадцяти років. Далі були «Манускрипт з вулиці Руської» (1976 р.), «Вода з каменю» (1982 р.), «Четвертий вимір» (1984 р.), «Шрами на скалі» (1986 р.), у яких події кінця XIX ст. початку XX ст. розвивалися паралельно до розвалу СРСР та національного відродження межі тисячоліть й проповідували просвітництво (хоча на суд історії ще часом виноситься опозиційна (збройна) думка в інтерпретації Данила Галицького). В епіцентрі сюжетів вже не напівміфічні чи видумані персонажі, а люди й спільноти з пробудженою свідомістю (репрезентанти «Руської трійці», «Кирило-Мефодіївського братства», «Молодої музи», а також митці-репатріанти та геніальні вчені: Ейнштейн, Полюй, Рентген, Гулак (з проблемами їх авторського права на винаходи), здатні добувати воду навіть з каменя.

1991 р. Р. Іваничук стає депутатом Верховної Ради І скликання («Я – жрець літератури й культури, і нічого, крім літературної праці не вмію. <...> Та коли література і мова, і національна культура стали політичними категоріями, то не личило мені стояти осторонь. <...> І я переступив свій рубікон» [5, с. 150].

Спроектувавши написану у перервах між засіданнями національного Парламенту «Орду» на 90-і роки минулого століття, розуміємо – твір засвідчує нову епоху в боротьбі за незалежність – добу законодавчих діянь. «Вона сьогодні може здатися безвартісною. – визнає творець першої української Конституції Пилип Орлик, – та з часом набиратиме все вищої проби й колись вивищить нашу націю серед народів. <...> Коли ми нині не посягнемо ще раз на наші законні права, то наступного разу наше право посягати стане незаконним» [8, с. 51–53]. Футурологічні розмисли, що, на думку Р. Семківа [1], зіпсували роман публіцистичністю, виявилися пророчими. Як і міркування щодо «російського фашиста», який відзначає перемогу «над фашизмом німецьким кривавою оргією в Чечні». «Тільки пам'ятайте, панове, – застеріг Р. Іваничук ще у далекому 1994 р., – якщо московська орда поповзе на Україну, то це вже буде не внутрішня справа якогось народу чи держави – це буде третя світова війна» [6, с. 15].

Творами подальшого періоду властивий перехід до глибокого психологізму. Публіцистичний інтеркурс модифікується в науково-популярний. Лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка (1985 р.) інтелектуальний роман-диспут «Четвертий вимір» пропонує увазі читачів реальне наукове дослідження члена Кирило-Мефодіївського товариства М. Гулака. Четвертий вимір – відтворена за допомогою неевклідової математики, теорій багатомірності та відносності формула сумління. За фізико-математичними законами, причиною породження простору й часу є рух і пов'язані з ним зміни. У тривимірному світі (довжина, висота, ширина) рухомі усі види механічної енергії, однак людина, яка стоїть і думає – статична. В квадрапросторі (довжина, ширина, висота, глибина) механічна енергія стає динамічною – час породжується рухом інтелекту: якщо в людини розумові здібності не прогресують, вона не лишає траєкторії – сліду для спогадів. Отже, Четвертий – це вимір пам'яті: глибина, первень, «сутність сущого», перспектива, вічність, совість, «центр душі». Публіцистичність викладу «Четвертого виміру» підсилює те, що теорія тримається на реальних даних

М. Гулака, збережених у бібліотеках Гянджі. До речі: усі тексти Р. Іваничука «виросли» з численних архівних фоліантів, канонічних та сакральних текстів. У двох крайніх витворах перших літ незалежності України («Ренегат» (1993 р.) та «Євангеліє від Томи» (1994 р.)) підсумовано дилему відступництва й піднесено її на рівень вічних мотивів людства. Тут, звісно, публіцистичність теж присутня, але вона вже для всіх (а для тих, «хто має вуха» [Матвій 13; Лука 8; 13]). Виходить, цей інтеркурс теж здатен на вишуканість та елітарність...

**Висновки.** Отже, публіцистичність – не винахід масмедіа, швидше – навпаки. Однак її зрима присутність «переводить» художню творчість та наукову діяльність із власної системи координат – в журналістську. Чим більше ознак публіцистичності, тим певніше первісний продукт віддається «на поталу часові».

У прозі Романа Іваничука (написаній переважно до незалежності України, або у перші два роки постання держави) присутні усі (крім девальвації образності) вияви публіцистичності: точні дані, критика політичної системи (хоча й дещо завуальована), актуальність, оперативність, брендинг (на рівні великих винаходів), наявність експертиз (у творах озвучуються не лишень наукові ідеї, а й цілі теорії), ідеологізм (чи не вперше окреслено національну ідею), ораторство (в промовах головних героїв, що уособлюють голос нації), насамкінець – інформацію зібрано за допомогою власних спостережень, розмов, опрацювання архівів. Як вислід, усі тексти радянської доби потрапили під цензуру. А втім, навіть під впливом публіцистичного інтеркурсу творчість Р. Іваничука не втрачає белетристичної органіки. Напевно, в новітню епоху публіцизм здатен маркувати й вишуканий продукт.

#### Список літератури:

1. Агеєва Віра, Семків Ростислав. Роман Іваничук: таємне братство, меч і манускрипт. Шалені авторки. Youtube. 2024. URL: [https://www.youtube.com/watch?v=5jAn\\_482ck](https://www.youtube.com/watch?v=5jAn_482ck)
2. Андрусів С. Уміти розмовляти з читачем: роздуми над творами Романа Іваничука. Md-eksperiment 2017. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20170327-umiti-rozmovlyati-z-chitachem-rozdumi-nad-tvorami-romana-ivanichuka>
3. Бічуя. Н. Розімкнуте коло слова. Дзвін. № 5, 1995. С. 125–127.
4. Жулинський М. Наближення: літературі діалоги. Київ: Дніпро, 1986. 278 с.
5. Іваничук Р. І. Благослови, душе моя, Господа: щоденникові записи, спогади, роздуми. Львів: Просвіта, 1993. 272 с.
6. Іваничук Р. І. Дороги вольні і невольні: спогади. Київ: Український письменник, 1996. 166 с.
7. Іваничук Р. І. На небі Бог, а на землі Україна. Дзвін. № 10. 1994. С. 143–148.
8. Іваничук Р. І. Орда. Псалом. Львів: Просвіта, 1992. 200 с.
9. Іваничук Р. І. Твори: У трьох томах. Т. 3. Київ: Дніпро, 1988. 480 с.
10. Іваничук Р. І. Яничари: Історичний роман. Київ: Веселка, 1993. 239 с.
11. Іваничук Роман. Мальви. Бібліотека української літератури. 2025. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1004&page=23>
12. Ільницький М. М. Безперервність руху. Київ: Радянський письменник, 1983. 133–140 с.
13. Косюк Оксана. Раціоналістичний дискурс масової комунікації [Текст]. – Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 520 с.
14. Слабошпицький М. Найбільша пригода в моєму житті. Іваничук Р. І. Яничари. Київ: Веселка, 1993. С. 1–5.

#### Kosiuk O. M. A JOURNALISTIC INTERVENTION IN ROMAN IVANYCHUK'S PROSE FICTION

*The article demonstrates the journalistic intervention that has been 'stitching' not only texts of pre- and contemporary journalism, but also fiction and nonfiction since ancient times. Its features are identified and they include factuality, devaluation of imagery, criticality, relevance, efficiency, branding, availability of expertise, ideology, oratory, collection of external information through observation, interviews, study of documents and sources, etc. It has been found that if at least one of the features is present, the artistic work loses its organic character and is transformed into a journalistic phenomenon. For the spheres of artistic creativity, journalism is not desirable (at least at the level of trends and styles of the romantic rather than realistic direction), on the contrary, it is eloquent and determining for mass communication. In all cases, journalistic discourse inevitably falls under censorship. It is emphasised that at first glance, it seems that cross-cutting journalism is a marker of the information space of non-democratic systems, for example, socialist ones. However, it is present in all ideological situations (in the contexts of wars, revolutions, protests, Maidans, etc. – often of a national liberation nature).*

*Using content analysis of texts, recording, modelling, and comparing journalistic strategies, the study proves that Roman Ivanychuk's prose of the 1970s-90s is distinctly journalistic (but, paradoxically, no less imaginative). And while this is expected for Soviet-era incarnations, it is not appropriate for historical (romantic) prose. It is demonstrated that in his early novels the writer experiments: he brings up burning contemporary issues (resistance, ecology, freedom, etc.), tests characters, uses a large number of discussions and auto-communication, introduces facts, zeitgeist, and expertise into the text. In his historical prose (based on archival data), he emphasises oratory, ideological narratives, and blatant propaganda.*

*The novel Malvy (The Janissaries), which was banned and removed from all collections, brought R. Ivanychuk recognition and a fierce stream of official criticism, as the plot clearly 'overlapped' on the Soviet system, 'highlighted' all its flaws, and predicted its inevitable collapse. The aphoristic speeches of the main characters were immediately 'cut into quotes' and became winged words. Despite the severe censorship and the ban on Crane Cry for twenty years, seven more novels were published between 1976 and 1994. The journalistic discourse in each of the books became more complex: from oratory, the publication of inventions and scientific theories, to alternative coverage of sacred topics. In conclusion, it is noted that the high level of aesthetics and communication in R. Ivanychuk's works gives grounds for rethinking the qualities and possibilities of journalistic discourse.*

**Key words:** *journalistic quality, intercourse, Roman Ivanychuk, relevance, censorship.*